

Razne vesti.

Dr. Henrik Tuma. Dne 10. aprila t. l. je po kratki bolezni umri nenadoma eden najstarejših članov društva »Pravnika«, ljubljanski odvetnik dr. Henrik Tuma, star 76 let. Njegova smrt je odjeknila hridko posebno v srcih onih, ki so poznali njegovo neumorno delovanje in pričakovali, da jim priobči še ono gradivo, katero je zbral širom okoli v teku svojega dolgega življenja.

Pokojni dr. Tuma je bil namreč univerzalen duh. Vsak pomembnejši problem, ki se je bil pojavil, je obrnil njegovo pozornost nase. Poskušal ga je zajeti vsestransko in globoko, skrbno motreč pri tem tudi vse sorodne pojave. Ta obširnost ga je zavedla marsikdaj malo predaleč, tako da je vzbujala videz neurejenosti. Pa bila je le preobilica raznovrstnih opažanj, ki se niso dale potisniti vedno v ozko odmerjeni okvir. Najrazličnejša socijološka vprašanja, vključno zgodovinska, filozofska, pedagoška in literarna, poleg tega jezikoslovna in terminološka so bila predmet njegovih obravnavanj in člankov. Vsem prednjačijo, prepleteni z mislimi o alpinizmu, popisi domačih gora, katerim je poskušal rešiti tudi njih prastaro ime.

Spričo takšnega vsestranskega obširnega delovanja in praktičnega udejstvovanja na pravnem torišču je Tumovo pravno literarno delovanje manj pomembno. Ni pa bil ravnodušen nasproti naporom slovenskih pravnikov. Bil je član »Pravnika« od njega ustanovitve in je vseskozi deloval v tistem duhu, ki si ga je postavilo društvo ob nastanku. Svoje delo kot mlad sodniški pripravnik je živo in nazorno popisal v jubilejni številki »Slovenskega Pravnika« l. 1929, ta članek nam daje tudi slutiti, kolikšna energija in odpornost je bila v njem. Ob priložnosti se je oglasil tudi k terminološkemu vprašanju, naravnost presenetil pa je pred dvema letoma z opisom pravnih razmer med srednjeveškimi beneškimi Slovenci. S tem člankom je odkril marsikaj neznanega v tem skritem, danes bolj kot kdaj oddaljenem koticu skupne domovine.

Dr. R. S.

Kronika društva »Pravnika«. Dne 13. aprila t. l. je predaval načelnik v pok. dr. Skaberne Fran o predmetu »Slovenski advokati in notarji v slovstvu, znanstvu in politiki«. Zanimiva kulturno-zgodovinska črtica izide tudi v posebni prilogi »Slovenskemu Pravniku«. — Dne 19. maja t. l. je priredilo društvo tradicionalni pomladanski izlet na Lisco in od tam v Sevnico. Prireditev je izpadla nad vse lepo in prisrčno, udeležili so se je pravniki vseh stanov v tako velikem številu, kakor doslej še nikdar ne.

Osebnosti. Za kasacijske sodnike pri Stolu sedmorice odd. B so postavljeni dr. Grgičević Mate, Lajovic Anton, dr. Gaber Milko in dr. Sajovic Rudolf. Za starešino sreskega sodišča v Radečah je postavljen Novak Karel; za sodnike sreskih sodišč sodni pristavi Fister Josip (Sv. Lenart v Slovenskih goricah), Rupar Fran (Prevalje) in Golouh Ciril (Vrhnika). Premeščena sta sodnika Logar France v Surdulico in Svetel Viktor v Slovenske Konjice. — Za univerzitetnega profesorja na vseučilišču v Ljubljani je postavljen izredni profesor dr. Korošec Viktor. — Za policijskega višjega komisarja v

Mariboru je postavljen Kos Stanko. — Odvetniško pisarno je otvoril dr. Senković Zdenko v Mariboru, preselila sta se odvetnika doktor Sbrizaj Teodor v Slovenske Konjice in dr. Stupica Marijan v Sv. Lenart v Slovenskih goricah. Izvrševanju odvetništva sta se odpovedala odvetnika dr. Rutar Ignacij in dr. Treo Dragotin. V pokoj so stopili starešine sreskih sodišč dr. Cvetko Fran, Vodošek Štefan in Kacjan Anton, sodniki Petrič Maks in sreski načelnik Logar Fran. — Umrla sta odvetnika dr. Tuma Henrik in Šali Andrej.

Kongres jugoslovanskih pravnikov. Dne 14. aprila 1935 se je vršila v Zagrebu seja Stalnega odbora Kongresa jugoslovanskih pravnikov. Namesto zadržanega predsednika g. ministra dr. Stojadinovića je vodil sejo prvi podpredsednik dr. R. Sajović. Seja je ustanovila najprvo kraj bodoče glavne skupščine. Sklenjeno je bilo, da naj se vrši skupščina v prvi polovici meseca septembra, predvidoma med 8. in 10., v Beogradu. Natančen datum se bo določil pozneje, in sicer upoštevajoč lokalne razmere. Zatem se je vršilo posvetovanje o tematih, ki naj se postavijo na dnevni red skupščine, o teh so predložile naše pravniške organizacije in posamezniki precej predlogov. Seja je odločila, da se izberejo naslednja vprašanja in določila obenem tudi poročevalce, in sicer:

1. O jamstvu sodniške neodvisnosti. Referenti gg. univ. prof. dr. Tasić Djordje v Beogradu, apelacijski sodnik doktor Danić Danilo v Beogradu, dr. Krivic Rudolf, advokat in podpredsednik advokatske komore v Ljubljani.

2. Zenačenje prava pogodbenega zavarovanja v državi. Referenti gg. dr. Werk Hugo, odvetnik v Zagrebu in dr. Moro Viktor, odvetnik v Ljubljani.

3. Kazenskoppravna odgovornost organov in nameščencev denarnih zavodov. Referenta gg. Adamović Stevan, predsednik advokatske komore v Novem Sadu in odvetnik doktor Vukčević Radoje.

4. Pravice branilcev v pripravljalnem postopku. Referenta gg. univ. prof. v Beogradu dr. Zivanović Toma in namestnik drž. tožilca dr. Lučovník Hinko v Ljubljani.

Pogoji za udeležbo so ostali nespremenjeni. Članarina znaša za državne uradnike in pravne pripravnike 60 Din, za ostale 100 Din, za rodbinske člane prvih po 50 Din, ostalih po 80 Din. Prijave sprejema že sedaj društvo »Pravnik«. Iz Zagreba poročajo, da bo skoro izšel dodatek k Spomenici zagrebške glavne skupščine (l. 1934).

»Društvo sodnikov kraljevine Jugoslavije — sekcija Ljubljana« je imelo svoj občni zbor dne 12. maja 1935 v Mariboru ob prisotnosti društvenih delegatov in velikega števila članstva iz vseh večjih krajev dravske banovine. Izvoljen je bil stari odbor z majhnimi izpremembami.

Na občnem zboru je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija:

»Da se zjamči popolna neodvisnost sodstva kot glavni pogoj za uspešno ohranitev visokega nivoja pravosodstva v naši državi, je nujno potrebno, da se čimpreje uzakoni novi specialni sodniški zakon, ki bo povsem samostojno in neodvisno od drugih zakonov uredil službene in materialne razmere sodnikov, t. j. neodvisnost, stalnost in nepremestljivost sodnikov z avtomatskim napredovanjem.

Do uzakonitve takega specialnega sodniškega zakona pa naj se po možnosti takoj ukrene potrebno, da se (z event. pooblastili v fin. zakonu):

1. uredi avtomatično napredovanje sodnikov prvostopnih sodišč v službi, počenši s VI. položajno skupino do vštete 2. stopnje III. položajne skupine brez omejitev § 258 in 2. odst. § 46 U. Z.;

2. sodnikom in državnim tožilcem ter pomožnemu osebju takoj zopet da specialni sodniški dodatek, ali da se na osnovi § 28. U. Z. sprejme uredba, s katero se odredi, da za sodnike in drž. tožilce ne veljajo določbe o redukciji prejemkov, ki so se izvršile po uzakonitvi uradniškega zakona iz leta 1931. ter prizna pravica do druginjskih doklad po tem zakonu;

3. ukinejo čimpreje uredbe o znižanju druginjskih doklad državnim uradnicam in upokojenkam, ki so poročene z državnimi uradniki;

4. ukine § 4. zakona o naknadnih in izrednih kreditih k proračunu državnih razhodkov in dohodkov za leto 1933/34, s katerim se je uzakonilo, da je pri vsakem napredovanju v skupinah in pri vsakem priznanju perijodskih povišic čakati na višje prejemke dobo 12 mesecev;

5. o priliki poboljšanja materialnega položaja sodnikov vzame v pretres tudi materialno stanje zemljiškoknjižnega in sodnopisarniškega osebja;

6. letni odmori za sodnike zopet uredi po prejšnjih predpisih § 94 zak. o ureditvi rednih sodišč;

7. višji položaji pri sodiščih zasedajo po natečaju in po predlogih personalnih senatov višjih sodišč;

8. morajo sodniki upokojiti na prošnjo po dovrstitvi 30 let efektivne službe, vračunljive v pokojnino s polnimi prejemki;

9. za sodnike in državne tožilce ter pripravniško osebje čimprej sestavi in izda vrstni red po določbah uradniškega zakona;

10. dà vsem sodiščem na razpolago zadostno število vseh doslej izdanih zakonov in uredb ministrstva pravde. Umestno in z vidika rednega enotnega poslovanja sodišč in pravosodne uprave bi bilo potrebno tudi osnovati in izdajati 'Vestnik ministrstva pravde', kakor ga imajo že nekateri drugi resori (vojska, finance i. t. d.). Tudi naj bi ministrstvo pravde izdajalo uradno zbirko kasacijskih sodišč (event. kot prilogo 'Vestnika'), s čimer bi se močno razbremenila naša strokovna pravniška glasila;

11. v centralni upravi 'Udruženja sodnikov v Beogradu' sproži vprašanje enotnega sodniškega glasila za našo kraljevino, kar je z vidika državnega prestiža nujno potrebno, ko izhajajo taka glasila že v dveh kulturnih državah. Za tisk glasila bi bilo morda izposlovati posebne ugodnosti v državni tiskarni;

12. na merodajnih mestih uvede akcija za uzakonitev obveznega članstva sodnikov in državnih tožilcev v obstoječem Udruženju, odnosno v eni izmed obstoječih sekcij tega Udruženja (uredba min. pravde event. novelizacija zakona o sodnikih in drž. tožilih).

Kolikor to že ni zgoraj izrečno omenjeno, naj bi se izdale analogne določbe i za sodnike i za državne tožilce i za sodniško pomožno osebje.

Razen tega se nalaga upravi 'Udruženja sudija kraljevine Jugoslavije' v Beogradu dolžnost, da na merodajnih mestih pokrene akcijo za osnovanje enotne jugoslovanske pravne terminologije ter za čimprejšnjo

uzakonitev „Zakona o prekrških“ z osnovno določbo, da spada sojenje prekrškov v področje političnih oblastev.«

Profesor dr. Oton Lenel. Dne 7. februarja 1935 je umrl v Freiburgu na Badenskem profesor Oton Lenel,¹ najmarkantnejši² zastopnik moderne romanistike.

Rojen je bil dne 13. decembra 1849 v Mannheimu. Pravo je študiral v Heidelbergu, Lipskem in Berlinu. L. 1876. se je habilitiral v Lipskem kot privatni docent z razpravo: »Über Ursprung und Wirkung der Exceptionen«. L. 1882. je postal ordinarij v Kielu, l. 1884. v Marburgu, l. 1885. v Straßburgu, od koder je l. 1907. odšel v Freiburg. Le-tu je še kot emeritirani profesor vršil do l. 1927. glavno predavanje, zadnje predavanje — o Ciceronovih govorih — je imel 82 letni starček še v zimskem semestru 1931/32. Častni doktorat so mu podelile univerze v Oslu, Vratislavi in v Milanu (katoliška univerza); za svojega člana so ga štele akademije znanosti v Monakovem, Göttingenu, Heidelbergu, Lipskem, Dunaju, Londonu (British Academy), Rimu (Acc. dei Lincei), Bologni in Palermu.

Lenelovo literarno delovanje je obsegalo razen rimskega tudi civilno pravo; njegova največja dela pa so posvečena romanistiki. Vsled omejenega prostora ni mogoče navesti niti vseh njegovih pomembnejših literarnih del; do l. 1923. jih navaja v svoji avtobiografiji 58. Omejiti se moram na troje njegovih najodličnejših. Palingenesia Juris Civilis (I—II, 1889) je monumentalna rekonstrukcija klasičnih pravniških spisov iz odlomkov, ki so ohranjeni predvsem v Justinijanovih digestah. Edictum Perpetuum je prav tako monumentalna rekonstrukcija pretorskega in kurulskega edikta iz mnogoštevilnih drobcev, razpršenih po različnih pravnih virih. (1. izd. 1883, predelana francoska izdaja 1901—1903, 2. izd. 1907, 3. izd. 1927.) Odlična je tudi njegova »Geschichte und Quellen des römischen Rechts« v Holtzendorffovi Enzyklopädie der Rechtswissenschaft, kjer je v 7. izdaji (1915) povsem predelal in izpopolnil prejšnje Bruns-Pernicejevo delo.

S svojo palingenezijo ter z rekonstrukcijo edikta je moderni svetovni romanistiki poklonil dela trajne vrednosti, ki jih ne more pogrešati noben romanist. Obe deli sta zelo vplivali na porast modernih raziskavanj.

Za odličnim romanistom, ki je prav do zadnjih let posvečal z genljivo ljubeznijo svoje izredne sile zlasti romanistiki, iskreno žalujemo tudi mi.

Dr. Viktor Korošec.

¹ Podatke posnemam zlasti po Lenelovi avtobiografiji v zbirki Planitz, Die Rechtswissenschaft der Gegenwart in Selbstdarstellungen, Leipzig 1924, str. 133—152. — Prim. tudi nekrologa: Wenger, Otto Lenel, v Zeitschrift der Savigny-Stiftung, LV. (1935), rom. Abt., str. VII—XI; Meylan, Otto Lenel v Gazette de Lausanne, Nr. 60 et 61 (2. III. 1935).

² Pravilno ga karakterizira prof. Meylan (Lausanne), l. c.: Un nom connu non seulement en Allemagne mais partout où le droit romain est enseigné. Pas un étudiant en droit depuis cinquante ans, qui ne l'ait entendu prononcer avec admiration et respect. — Prim. Wenger, l. c., str. X.